

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep,
0032 Oslo

Svolvær, 23.12.2024

Hørings svar til forslag til lov om besøksbidrag

Dette hørings svaret kommer fra Destination Lofoten AS (destinasjonsselskapet for de seks Lofotkommunene). Et aksjeselskap eid av alle seks kommuner (26%) og øvrige aksjer fordelt på i overkant av 100 aksjonærer i privat næringsliv.

Destinasjonsselskapet har ca. 140 samarbeidspartnere og har etter høringsnotatet ble offentliggjort hatt hyppige møter med næringen, samt gjennomført en åpen spørreundersøkelse. Tilbakemeldinger og svar ligger til grunn for vår høringsuttalelse.

I høringsnotatet om forslag til lov om besøksbidrag, der påslag på overnatting med kommunene som forvaltere, samsvarer ikke med innspillene fra Lofot-kommunene og verdensarv kommunene i Fellesgodeprosjektet. Dette gjelder behovene og prinsippene for finansiering, besøksstyring og forvaltning av midlene i verdensarv kommunene og Lofoten-kommunene. Dette gjenspeilet helheten var viktig med forslaget som ble overlevert NFD som pilotforslag.

Kompleksiteten, eller kanskje enkelheten i høringsforslaget om lov til besøksbidrag, gjør at kommunene og reiselivsnæringen i Lofoten ikke klarer å enes om en høringsuttalelse. Det alle er enige om, er at Lofoten trenger et bidrag fra besøkende for å kunne håndtere utviklingen på en god måte. Reiseliv er og vil være en svært viktig næring i Lofoten hele året, og vi vil også i fremtiden oppleve en vekst med eller uten «hånden på rattet».

Vi er positive til at det blir åpnet for ordning om besøksbidrag

Det er **stor enighet om innføring** av besøksbidrag i Lofoten, og at dette er **nødvendig**.

Behov for en helhetlig ordning for besøksbidrag

Sentrale prinsipp må være at et besøksbidrag gjelder alle besøkende. Overnattingspåslag alene er ikke tilstrekkelig og vil gi en skjev belastning. Løsningen må inkludere **dagsbesøkende, villcampere, motorisert camping og cruiseturister** for å håndtere belastning og sikre bærekraftig forvaltning og finansiering.

Spesifikke tiltak for Lofoten

Vi ber om at det blir åpnet for et pilotprosjekt i Lofoten med **dynamisk prising** (sesongbasert) og **santids besøksstyring** for bedre distribusjon av besøk. Lofoten krever løsninger som fanger opp uorganiserte besøkende og bidrar til infrastrukturutvikling. Advokatfirmaet Selmer har gjort en juridisk vurdering av grunnlaget for en pilottesting med besøksbidrag fra eksempelvis dagsbesøkende med følgende konklusjon (se vedlegg): *Vi kan ikke se EØS-retten setter noen absolutt skranke for å innføre en besøksavgift for innreise til nærmere avgrensede områder. Selv om det ikke kan gis sikre svar på alle de problemstillinger som reises her, er det etter vårt syn rom for å utforme en besøksavgift for nærmere avgrensede områder eller soner i tråd med tjenestefriheten.*

Forvaltning og bruk av midlene

Midlene bør administreres av **destinasjonsledelsen**, eller et fondsstyre i samarbeid med kommuner og private aktører. Forvaltningen må være forankret i bærekraftige strategier og sikre samarbeid på tvers av kommuner for å løse felles utfordringer. **Fellesgoder og reiselivsrelatert infrastruktur** må defineres bedre, og det bør være en transparent forvaltning for å skape legitimitet og aksept hos gjester og lokalbefolkning.

På vegne av styret og administrasjonen i Destination Lofoten AS

Line R. Samuelsen

Daglig leder

Sign.

1. Bakgrunn

Destinasjonsselskapet har, sammen med kommunene i Lofoten, jobbet med å få på plass et besøksbidrag helt tilbake fra 2007-2008 og har jobbet frem ulike modeller, sist i samarbeid med verdensarvkommunene i Fellesgodeprosjektet. Bakgrunnen for dette er at både næring og kommuner har sett behovet for en god besøksforvaltning og besøksstyring. Med våre ca. 24 000 innbyggere tar vi imot 1 million besøkende (estimert) hvert år. Det er vanskelig å ha et korrekt tall siden hverken dagsturisme, korttidsutleie eller villcamping har nøyaktige tellinger. Med få innbyggere og mange gjester er det mangel på økonomiske ressurser for å skape en helhetlig og god besøksforvaltning.

Det å være en reiselivsregion som Lofoten, krever god infrastruktur, god informasjonsflyt, reguleringsmuligheter og ikke minst gode verktøy for god besøksforvaltning. Ca. 20% av sysselsatte i privat sektor er sysselsatt innen reiseliv, noe som er langt over landsgjennomsnittet.

Reiselivsnæringen er svært viktig for regionen, noe som betyr at vi lokalt må samhandle på tvers av offentlig og privat sektor, samt utvikle Lofoten med klokskap for å beholde både den posisjonen Lofoten har fått som reisemål og ivareta lokalsamfunnene. 90% av de som har svart ut gjesteundersøkelsen i 2024 svarer at de er fornøyde og svært fornøyde med besøket i Lofoten, mens innbyggerne føler en økt belastning, spesielt fra motorisert villcamping.

Innbyggerundersøkelsen Lofoten 2024

Turismen - Gode gjester i Lofoten, eller (utløst)gjeldningens svarerUTT

1. Det må komme inn regulering for parkering og overnatting. All parkering og overnatting må reguleres slik at villmannsparkering og overnatting i groffa på E10 og alle andre steder tar slutt.
2. Hindre villcamping med telt der naturen er toalett
3. Regulere for å unngå villcamping - Unngå masseturisme, satse på betalingsvillige og «hensynsfulle» turister
4. Bobiler/teiting i bosområdet nær der vi bor. De har benytte campingplasser. Og botelegges om dette forekommer

Sammensatte problemer - sammensende tiltak

I 2020 ble Lofoten merket som Bærekraftig reisemål og er nå re-merket for første gang. Dette er et viktig valg med hensyn til å jobbe helhetlig med utviklingen av reisemålet som også vedtas i alle kommuner som innehar merket. Bærekrafts arbeidet gjør at vi i regionen har et godt verktøy med hensyn til å kartlegge og skaffe oss kunnskap, blant annet gjennom innbyggerundersøkelser, gjesteundersøkelser og næringsundersøkelser i tillegg til mange andre indikatorer som må svares ut på tvers av kommuner og næring. Destination Lofoten forvalter dette arbeidet på vegne av kommunene, og kunnskapen vi opparbeider gjennom denne jobben brukes i planlegging av besøksforvaltningstiltak.

2. Innspill til høringsnotat om forslag om lov om besøksbidrag

Forslag om påslag på overnatting med kommunene som forvalter kan kanskje være aktuell for enkelte reisemål og kommuner, men samsvarer ikke med pilotforslaget fra Lofoten og UNESCO verdensarvkommunene i Fellesgodeprosjektet.

I Lofoten er det et akutt behov for en ordening som kan gi nok ressurser til etablering, utvikling og drift av infrastruktur som har betydning for både tilreisende og innbyggere. Samtidig bør ordningen kunne bidra til dynamisk besøksstyring i perioder med stort press fra besøkende. Med et besøksbidrag som et påslag på overnatting får man en ordening som gir ressurser, men ordningen må også fokusere på en løsning som håndterer de faktiske utfordringene.

Lofoten er en region med unike kvaliteter og utfordringer, som skiller seg fra mange andre norske reisemål. Området kombinerer sårbar natur, små lokalsamfunn og et høyt antall cruiseturister, dagsturister og villcampere i tillegg til de som benytter kommersiell overnatting på sin reise.

Med kunnskap (fra innbyggerundersøkelsen 2024) om den økte friksjonen mellom besøkende (spesielt den uorganiserte/uregulerte delen av næringen) og innbyggere er vi bekymret med tanke på den foreslåtte modellen som fanger opp kun de som benytter kommersiell overnatting. En differensiering mellom besøkende, der den gruppen som fører til den største frustrasjonen «går fri», vil potensielt kunne eskalere den negative utviklingen og irritasjonen hos fastboende.

Langsiktig ivaretagelse og bærekraftig utvikling av Lofoten krever sektorovergrepene samarbeid og koordinering for å oppnå både lokale, regionale og nasjonale målsetninger om bærekraft.

3. Forslag til ordning for dynamisk besøksbidrag som en del av ordningen

Forslaget om overnattingspåslag er ikke tilstrekkelig for Lofoten. Det er behov for en spesifikk tilnærming som inkluderer dagsbesøkende, motorisert villcamping og cruise og sikrer bærekraftig utvikling.

Med bakgrunn i ovenstående har vi følgende innspill til høringsnotatet om forslag til lov om besøksbidrag som tillegg til bidrag for overnatting

- **Betaling fra alle typer besøkende:** Løsningen må omfatte dagsbesøkende og de som oppholder seg over flere dager. Kontroll kan utføres gjennom stikkprøver, og krav om fremvisning/skanning for tilgang til attraksjoner og overnatting.
- **Ordninger må fange opp villcampere:** Små kommuner med stor andel villcampere krever en ordning som både styrer besøk og sikrer finansiering. Vi foreslår utprøving av en norsk tilpasning av «Venezia-modellen».
- **Cruise:** Implementeres i lovforslaget fra start.
- **Destinasjonsledelsen som forvalter:** Besøksbidraget bør forvaltes av destinasjonsledelsen/reisemålsledelsen, med krav om sertifisering som bærekraftig reisemål og strategier for reisemålsutvikling. Kommunene kan ha juridisk innkrevingsmyndighet, men bruken av bidraget bør prioriteres av destinasjonsledelsen til tiltak på tvers av kommunene.
- **Pilot for uttesting:** Vi oppfordrer til at det som en del av lovforslaget etableres en egen pilotordning for utprøving av dynamiske besøksbidrag, eksempelvis i Lofoten og verdensarvfjordene. En digital løsning basert på «Venezia-modellen» kan være aktuelt, der tilgang gis via nettside og applikasjon. I prinsippet en modell som kunne implementeres som løsningen for innkreving av besøksbidrag for alle besøkende.

Ordningen skal gjelde for besøkende. Lokalbefolkning, varetransport, pendlere og forretningsreisende bør ha fritak (punkt 3 side 3-6). Notat fra Selmer. Se *Notat om muligheter for gjennomføring av "Svalbardmodellen" og miljøgebyr på fastlandet (Advokatfirmaet Selmer AS, 9. juli 2020) og Prosjekt fellesgodefinansiering – oppsummering (Advokatfirmaet Selmer AS, notat, 12. oktober 2020)* for mer informasjon.

5. Forvaltning av midlene

Midlene må kanaliseres til et fond som forvaltes av lokalt forankrede styrer. Fondet kan eies av kommunene, men bør administreres av den etablerte destinasjonsledelsen/reisemålsledelsen i samarbeid med offentlige og private aktører. Det bør stilles krav til bærekraftig reisemålsutvikling basert på føringene i Nasjonal reiselivsstrategi, NOU 2023:10 Leve og oppleve, veikartet for reiselivsnæringen, Reiseliv 2030 og Innovasjon Norges standarder for bærekraftig reisemål. Regionen bør dessuten selv ha en omforent masterplan for bærekraftig reisemålsutvikling.

Det bør defineres krav i lov om innkreving av besøksbidrag om at reisemålsledelsen skal være bredt sammensatt på tvers av offentlige og private interesser, alternativt at det gis insentiver i lovforslaget med tanke på samhandling mellom kommuner for å få til en helhetlig reisemålsutvikling. Lovforslaget, slik det nå foreligger vil gi en skjevfordeling mellom kommuner siden overnattingen nødvendigvis ikke skjer der belastningen er størst.

Vi mener dette er en praktisk og effektiv tilnærming for å løse utfordringene i Lofoten og lignende områder, samtidig som det sikrer bærekraft og langsiktig verdi for alle interessenter.

6. Vurderinger og sentrale utfordringer

I tabellen nedenfor har vi oppsummert våre vurderinger av sentrale utfordringer med tilhørende innspill til høringsnotatet om forslag til lov om besøksbidrag:

Forslag	Utfordringer	Innspill
Avgift på overnatting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Påslag på én del bransjen ▪ Medfører avgift for alle typer besøkende uavhengig av formål 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omfatter ikke dagsbesøkende, villcamping og motorisert villcaming ▪ Omfatter ikke cruise ▪ Bidrar ikke til besøksstyring ▪ Bør differensieres slik at forretningsreisende ikke omfattes av ordningen
Beregningsgrunnlag Prosentpåslag/fast	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Med prosentpåslag vil prisen til overnattingsstedet bestemme størrelse på besøksbidraget ▪ Vanskelig å kommunisere ▪ Utfordrende med tanke på high-end/kvalitetsturisme som er ønskelig å utvikle på mange reisemål ▪ MICE – markedet er prissensitivt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fast bidrag per pax ▪ Satsen kan være dynamisk gjennom sesonger (rush-tids avgift) ▪ Ved prosent må det innføres et tak

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flytende priser på overnatting – vanskelig å kommunisere bidraget som blir sterkt knyttet til pris ▪ Konkurransenvidning 	
Besøksbidrag fra cruise	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usikkerhet siden dette kommer i fase to 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bør være med som en del av lov fra start
Besøksbidrag fra parkering	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan føre til større grad av «villcamping» og parkering på ikke-tilrettelagte områder ▪ Vil eventuelt bare dekke noen få, tilrettelagte parkeringspunkter ▪ Usikkerhet knyttet til regelverket for parkering ved friluftsområder knyttet til avgiftsbetaling ▪ Motorisert villparkering/villcamping fanges ikke opp ▪ Å få til en helhetlig modell for stat, fylke og kommune vil være vanskelig ▪ Håndhevingsmyndigheten til kommunene er utfordrende på grunn av store avstander, ikke kun bysentrum 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan føre til større grad av «villcamping» og parkering på ikke-tilrettelagte områder ▪ Regelverket for avgiftsbetaling ved friluftsområder bør utformes slik at avgiften kan økes og brukes til tilrettelegging av omkringliggende områder ▪ Økt og bedre skilting og regulering langs offentlig vei på alle nivå (stat, fylke og kommune) ▪ Bedre digital informasjon til gjest.
Kommunene som forvalter	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lovforslaget gir ikke tydelige føringer for hva kommunen kan bruke avgiftsinntekten til, og det vil i praksis kunne bli uklart hva kommunene faktisk velger å bruke pengene til ▪ Ingen tydelige føringer for- eller krav om samarbeid mellom kommuner for å sikre at pengene blir brukt der det trengs mest på reisemålet på tvers av kommunene ▪ Kunnskapsbaserte løsninger uten krav om samarbeid vil bli vanskelig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Forvaltning og fordeling av midlene bør kobles til krav om at reisemålet er merket som bærekraftig reisemål med en etablert destinasjonsledelse som rådgivende organ på reisemålet for helhetlig, strategisk utvikling av reisemålet på tvers av kommunene ▪ Insentiv om samhandling mellom kommuner på naturlige reisemål, som Lofoten, implementeres i lov.
Administrative kostnader	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Høye administrative kostnader ▪ Kostnader knyttet til å kreve inn og administrere innkreving og rapportering for overnattingsbedriftene ▪ Kostnader knyttet til innkreving kommune 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Må utarbeides løsningsforslag i forbindelse med lovforslaget ▪ Må automatiseres i størst mulig grad ▪ Digital løsning basert på Venezia-modellen
Tredjepartsansvaret Plattformselskapet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Departementet ber om innspill til om tredjepartsansvaret bør reguleres særskilt i lov eller ikke. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tredjepartsansvaret bør reguleres særskilt i lov (alternativ B) der tredjepart alene er ansvarlig for betalingsplikten.